

Kültürel Çalışmaların Kökenleri*

The Origins of Cultural Studies: Stuart Hall

Çeviren: İlayda Giritli¹, Nur Su Yaman²

*Bu metin, Stuart Hall'ın University of Massachusetts in Amherst tarafından verilen fahri doktora ödülünün töreninde yapılmış olduğu konuşmanın transkripsiyonudur ve kendisinin yazılı izin alınmıştır.

¹Araştırma Görevlisi, İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Reklam Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

²Doktora, İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, İstanbul, Türkiye

ORCID: İ.G. 0000-0003-3619-7119;
N.S.Y. 0000-0001-5468-6659

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Çeviren: İlayda Giritli,
İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Reklam Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye
E-mail: ilaydagiritli@gmail.com

Başvuru/Submitted: 15.11.2022

Kabul/Accepted: 03.01.2023

Atf/Citation: Giritli, İ., Yaman, N. S. (2022). Kültürel çalışmaların kökenleri. *4. Boyut Journal of Media and Cultural Studies - 4. Boyut Medya ve Kültürel Çalışmalar Dergisi*, 21, 101–110.
<https://doi.org/10.26650/4boyut.2022.1219590>

ÖZ

Çevirisi yapılmış olan bu konferans konuşmasında Hall, ilk olarak kültürel çalışmalar üzerine açmış oldukları enstitünün doğuşundan bahsetmektedir. Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi açılana kadar, kültürel çalışmalarla ilgilenen birçok disiplinin varlığına rağmen, doğrudan kültürel çalışmalar adı altında faaliyet gösteren herhangi bir akademik kurum yoktur. Bu bakımdan bir ilki gerçekleştiren Hall, enstitünün faaliyetlerini popüler kültür ile yüksek sanatın kesişimini çalışan ve bunu toplumun her kesiminden bireye anlatan yapı olarak ifade etmektedir. Bu konferans metninde Savaş sonrası Britanya'nın hızlı ve köklü kültürel değişiminden bahsedilmiştir. Emperyalizm ve sömürgecilik kültürüyle birlikte var olan İngiliz kültürünün Amerikanlaşması, yaygınlaşan kitle tüketimi ve kitle iletişim araçlarının sayısında meydana gelen artış; kültürün sabit olmayıp değişebildiğinin bir göstergesi olarak sunulmuştur. Farklı kültürlerin aynı yerde bir araya gelişinin, bu zamana kadar hiç ciddiye alınmayan ancak aslında aleni bir kültürel devrimin ta kendisi olduğu görüşü savunulmuştur. İrk, kültür ve iletişim üzerine çalışan enstitünün açılış sebebinin tüm bunlar olduğunu belirten Hall, her toplumun ayrı ve benzersiz bir tarihinin olduğunu ifade eder. Kitle iletişim araçları ile birlikte reklamcılık ve sahne sanatları aracılığıyla azınlık ırkların temsil sorununa değinen Hall, medyadaki temsilin zamanla değiştiğini ifade ederken aynı zamanda da temsil ile gerçeğin her zaman aynı olmadığını söylemektedir. Hall'ın bu konferans metninde kurulan enstitünün amacının; ırksal ve etnik sorunların yalnızca toplumun üst kesimlerine değil, toplumun her kesimine ulaştırılmak olduğu belirtilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, İrk, Toplum, Temsil

ABSTRACT

In this translated conference speech, Hall first talks about the birth of the institute that was established for cultural studies. Despite the existence of many disciplines dealing with cultural studies, until the opening of the Centre of Contemporary Cultural Studies, no academic institution had existed that directly operated under the name of cultural studies. Breaking new ground in this regard, Hall describes the activities of the institute as a structure studying the intersection of popular culture and high art and explains this to individuals from all segments of society. This conference text also discusses the rapid and deep-rooted cultural change experienced in post-war Britain. Hall presents the Americanization of British culture that had coexisted with imperialism and colonialism, widespread mass consumption, and the increase in the volume of mass media as indications that culture is not constant but changeable. He also then defends the coming together of different cultures in the same place as an open cultural revolution and one that had never been taken seriously until now. Stating all these as the reason for having established the institute and its work on race, culture, and communication, Hall goes on to express how every society has its own distinct and unique history. Addressing the problem of representation for minority races in advertising, the performing arts, and mass media, Hall then states how representation in the media has changed over time, while also expressing how representation and reality are not always the same. Hall's aim with the institute is established in this conference text, and he states that racial and ethnic problems are not just conveyed to the upper echelons of society but to all segments of society.

Keywords: Culture, Race, Society, Representation

Giriş

Hall: Profesör Richard Hoggart'ın Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi'ni kurmasına yardım etmek için 1964'te Birmingham Üniversitesi'ne ilk gittiğimde, henüz kültürel çalışmalar diye bir şey yoktu. Elbette ki sanat fakültelerimizdeki dil, edebiyat, tarih, güzel sanatlar bölümleri; kültürü kuramlaştırmayı ya da kavramsallaştırmayı bir yana adlandırmayı reddetmelerine ve akademik osmoz süreci, deyim yerindeyse içinden sızmayı tercih etmelerine rağmen, kültürel mirasın korunmasına adanmış. Öte yandan sosyal bilimler, bazen kültürel sistem olarak adlandırmaktan memnun oldukları şeyle uğraştı. Ancak bu, soyut norm ve değer ağlarından oluşan oldukça soyut bir şeydi. Richard Hoggart ve benim kültürle ilgili sorgulamalara biraz ilgimiz vardı. Yani, terimin herhangi bir kapsamlı tanımını yapmaya çalışmayacağım. Ancak yine de değindiğim şey toplumların ve grupların değişen yaşam biçimleri. Her zaman tüm yaşam yolları olan, Raymond Williams'ın bir zamanlar tüm iletişim yolları dediği, bireylerin ve grupların birbirini anlamak ve iletişim kurmak için kullandıkları anlam ağları. Popüler kültürün yüksek sanatlarla kesiştiği kirli kavşaklar, gücün bilgiyi kestiği ya da kültürel süreçlerin toplumsal değişimi beklediği yer. Bunlar bizim ilgilerimizdi ve onları nerede inceleyeceğimiz de.

Bir Rahatsızlık Noktası: Kültürel Çalışmalar ve Akademi

Hall: O zamanlar Birmingham'da antropoloji dersi vermiyorduk ve ayrıca sorgulayıcı etnografik bakışımızı üzerine çevirmek istediğimiz İngilizler, henüz kendilerini yerliler olarak görmeyi öğrenmemişlerdi.

Richard Hoggart'ın odasında oturup kendimizi nasıl adlandırmamız gerektiğini tartıştığımızı hatırlıyorum. Enstitü önerisini sunmuştu Hoggart. Bu kulağa yeterince büyük ve sade geliyordu ama dürüst olmak gerekirse; o zamanlar tüm fakülteyi oluşturan ve aslında girişimin öğrencileri olan ikimiz, kendimizi bu kadar ciddiye almaya yüreklerimizde güç bulamamıştık. Peki ya “merkez” nasıl? Evet, bu daha gayri resmi bir ifadeydi. Toplanma noktası hissi uyandırdı ve biz de bunda anlaştık. “Kültürel çalışmalar” çok daha kolaylıkla geldi. Ele alabildiğimiz kadar genişti, böylece ne beşeri bilimlerde ne de sosyal bilimlerde kültürle zaten ilgilendiklerini düşünen hiçbir bölümün varlığımız karşısında rahatsız hissetmemesini sağladı. Bu ikinci girişimde, en azından başarılı olduk.

Şimdi kültürel çalışmalar programları her yerde var. Özellikle disiplinlerarası çalışmalar ve araştırmalar, eleştirel teorinin gelişimi için bir odak noktası sağlayan Amerika Birleşik Devletleri'nde ve bununla ilgili en ufak bir kıskançlık yok.

Her yerdeki her bir program; uygun olduğu şekilde farklı disiplinleri bir araya getirdi ve ardından kendisini doğal, akademik ve entelektüel ortama uyarladı. Kültürel çalışmalar nerede olurlarsa olsunlar; bir toplum ve kendi kültürü hakkında hızla değişen düşünce ve bilgi zeminini, argüman ve tartışmayı yansıtır. Bu, entelektüel bir kendini yansıtmadır etkinliğidir. Akademi içinde ve dışında faaliyet göstermektedir. Gerçekten de disiplinler arasındaki

geleneksel sınırların zayıflamasına ve bilginin mevcut bölümlenmiş sınırlarına kolayca uymayan veya bu sınırlar içinde kapsanamayan disiplinler arası araştırma biçimlerinin büyümesini temsil ediyor. Bu haliyle kaçınılmaz olarak bir rahatsızlık noktasını, en az iki anlamda gerekli bir gerilim ve değişim yerini temsil etmektedir.

Birincisi, entelektüel ve akademik yaşamın sınırlarındaki gerilim ve değişim noktalarından birini oluşturur. Yeni sorular, yeni modeller, yeni çalışma yolları arar; entelektüel titizlik ile sosyal uygunluk arasındaki ince çizgiyi test eder. Gelecekte bir gün yeni bilgeliği incileri üreteceğini umduğumuz, akademik yaşamın kabuğunda gerekli bir tür tahriş edicidir. İkincisi; akademik hızla değişen uyumsuz ve düzensiz bir dünyanın aceleciliği, düşüncenin ve eleştirel analizin dikkatini çekerken akademisyenlerin bazen pratik hayata dikkat etmeleri, hızla değişen bir dünyada gündelik toplumsal değişimin var olduğu konusunda ısrar ediyor.

Entelektüel hayatın mesleği olarak adlandırmak istediğim şeyde ısrar etmeye çalışıyor. Yani bir toplumun ve kültürün temel, acil ve rahatsız edici sorularını; elimizdeki en titiz, entelektüel yolla ele alma zorunluluğu. Bu her şeyden önce, benim görüşüme göre -üniversite akademisyenleri bunun hatırlatılmasından her zaman mutlu olmasalar da- üniversitenin temel işlevlerinden biridir.

Savaş Sonrası Britanya: İncelenmemiş Bir Kültür Devrimi

Hall: Bu nedenle, Kültürel Çalışmalar her şeyden önce tam olarak buydu.

Savaşın ardından İngiliz toplumu ve kültürü çok hızlı ve kökten değişiyordu. Britanya'nın bir Dünya süper gücü olarak düşüşünün uzun sürecine yanıt, modern kitle tüketiminin ve modern kitle toplumunun etkisi, kültürel olarak Amerikanlaşma... Yeni kitle iletişim araçlarının savaş sonrası genişlemesi... Gençlik kültürlerinin doğuşu... Eski bir sınıf kültürünün yerleşik alışkanlıklarının, geleneklerinin ve dillerinin yeni paranın ve yeni sosyal ilişkilerin rahatsız edici akışkanlığına maruz kalması...

Birleşik Krallık'ın çok homojen bir toplumsal nüfusunun, yeni İngiliz devleti, Karayipler ve özellikle Asya alt kıtasından gelen halkların akını ile seyrelmesi, büyük sayılarda şehirleri, sosyal ve politik varlığı, kalıcı yerleşime sahip yeni siyah İngiliz diasporaları, İngiliz kültürel yaşamının tam kalbinde ve merkezinde şekillenmesine yol açtı. Sonucuda, deyim yerindeyse uzaktan ve deniz aşırı olarak ele alınan, uğraşılan, imparatorluk rüyasının çok uzun zaman sonunda konaklamak için eve döndüğünü, Afrika'yı, metropol toplumu ve Karayipler'i birbirine bağlayan üçgeni tamamladığını görebiliyorduk.

Buradaki paradoks eski imparatorluğun konaklamak için eve dönüşünün tam da İngiltere'nin göbek bağına kesmeye çalıştığı anda gerçekleşmesiydi. Ve bana göre İngiliz yaşamında henüz tamamlanmamış ve karşılıksız kalmış kültürel travma, eski bir emperyal kimlik ve rolün kaybı, yeni bir kültürel ve ulusal kimlik keşfetmenin zorluğu. Şimdi görebildiğimiz her şey derinden ve köklerine kadar İngiliz kültürünü dönüştürüyor, günlük

varoluşun sınırlarını insanlara tanıdık kılan sınırları değiştiriyor. Yeni rahatsızlıklar yaratmak ve her zaman radikal toplumsal değişime eşlik eden derin kaygıları salıvermek...

Kıscacası gözümüzün önünde bir çeşit “Kültür Devrimi” vardı. Ve görebildiğimiz hiç kimse onu ciddiyle çalışmıyordu. Bu dramatik biçimde sürekli değişen kültürel araziye, eleştirel analitik dikkatin ışığını açmanın doğru ve uygun olduğunu ya da buna değdiğini kimse düşünmedi. Eh, bu kültürel çalışmaların uzmanlığıydı. Britanya’daki kültürel çalışmalar bununla ilgiliydi. Amacım, tarihini gözden geçirmek ya da on dört yılı aşkın bir süredir bu kuruluştaki çalıştığım Kültürel Çalışmalar Merkezi’nin rolü hakkında yorum yapmak değil. Ama bu başlangıç noktasında ısrar edeceğim. Kendi entelektüel gelişimimi ve çalışmamı, her zaman günah işleyen bu çalışmadaki gerilim karakteristiği üzerinde ısrar ediyorum.

Toplayabileceğiniz tüm bilgi, düşünce, eleştirel titizlik ve kavramsal kuramlaştırmanın maksimum seferberliği, geleneksel bilgiye doğruyu söylemekten korkmayan bir eleştirel yansıma eylemine dönüştü ve bir toplumun en önemli ve görünmez nesnelere, kültürel formları ve uygulamaları, kültürel yaşamdır.

Bana fahri bir derece vermekle, belki de tam olarak bilmeden, entelektüel mesleğin bu versiyonunu kaçınılmaz olarak onurlandırdınız. Ve az sonra sonucu ne olursa olsun, bana en büyük onurlarınızdan birini bahşetmiş olacağınız için, bunu yapmadan önce size ne elde ettiğinizi söylemenin adil olacağını düşündüm.

İngilizler Kim? Irk ve İmparatorluğun Çöküşü

Hall: Bir örnek verirsem belki ne demek istediğimi daha iyi anlarsınız. Irk, kültür ve iletişim bilimleri alanında yer aldığım bir çalışma seçtim. Şimdi İngiltere’den biri Amerika Birleşik Devletleri’ndeki izleyicilere ırk hakkında bilgi vermeye çalışıyor, metaforu bağışlarsanız, biraz Newcastle’a kömür taşımaya benziyor. Yine de kültürel çalışmaların bana öğrettiği şeylerden biri, gerçekten de her kültürel konfigürasyon ve örüntünün tarihsel özgüllüğünün önemidir.

Kuşkusuz ki dünya genelinde ırkçılık uygulamalarıyla bağlantılı genel mekanizmalar olabilir ve bence var. Ancak her toplumda belirli bir ırkçılık tarihi vardır. Kendini belirli, özel ve benzersiz şekillerde sunar, bu özgünlükler onun dinamiğini etkiler ve bir toplumdan diğerine farklı olan gerçek etkilere sahiptir. Kültürel çalışmaların bana öğrettiği şeylerden biri gerçekten de ırkçılıktan tekil olarak değil, çoğul olarak bahsetmektir. Şimdi, inanmakta güçlük çekseniz de kültürel çalışmaların başladığı 60’ların başında, görünüşe göre çağdaş İngiliz kültüründe görünürde acil bir ırk sorunu yoktu.

Elbette ırk sorunu, emperyalizmin tüm tarihine ve Britanya ile dünya halkları arasında beş yüzyıl boyunca kurulan ilişkilere nüfuz etmişti. Britanya’nın ticari ve küresel bir güç olarak yükselişinin tarihi, ırk gerçeğiyle karşılaşmadan anlatılamazdı. Ancak büyük ölçüde geçmişe ve onu inceleyenlere, Atlantik köle ticaretini araştıranlara, 18. yüzyılın Tarım

Devrimi'ni mümkün kılan aile servetine bakanlara, kölelik karşıtı mücadeleye katılanlara yani hareketler veya sömürge tarihi ve yönetimi konusunda uzman olan kişilere havale edilmişti.

Sömürge sonrası olarak adlandırılan İngiliz 20. yüzyıl kültürünü anlamada çağdaş bir tema olarak aktif bir satın alma olmadığı görünüyordu. Sömürgeleştirme deneyiminin kendisini tüm kültürün tahayyülünden geçirme biçimleri, ırkçılık her İngiliz deneyiminin beğendiği, her İngiliz çocuğunun bir güzelliğin bin acıyı alması diyebileceğimiz, pamuk fabrikalarını ayakta tutan pamuk iplikleri gibi, her İngiliz çocuğunun hayallerini tatlandıran bir fincan kakao... Bunlar bir şekilde geçmişe havale edilmiş ve aktif bir kültürel sorun olarak bastırılmıştır. Reklamcılıktan müzik salonuna, gösterilere, kutlamalara, elmas jübilelerine, miras endüstrisine, teatral melodramlara vb. kadar İngiliz toplumunun popüler kültürünün izlediği yol, tiyatro etrafında düzenlenmiştir; gösteri imparatorluğu büyük ölçüde unutulmuştu. Ya da İngiliz erkekliği, sadece Eton'un oyun alanlarında değil, Haydarabat'ın etkelerinde veya Sudan'da uluyan dervişlere karşı kendini kanıtlamıştı.

Ya da birbirine karşı güzel bir şekilde dengelenmiş yozlaşma ve vicdanın ta kendisi İngiliz dramı, "Heart of Darkness" ile sürekli olarak yüz yüze yeniden canlandırıldı. 'Bunlar kültürden etkin bir şekilde etkin bir şekilde tasfiye edilmişti. Başbakan Harold Macmillan'ın memnuniyetle "değişim rüzgarları" olarak adlandırdığı şey onları uçurmuştu. Karayipler'den ve Asya kıtasından 50'li ve 60'lı yılların büyük göçleri ve İngiliz deneyiminin temelinde siyah toplulukların oluşması vardı, bu da ırkçılık temasını yeni bir biçimde yeniden hayata döndürdü ve ortaya çıktığında, geçmişte ve diğer toplumlardan bu terimle anladığı, sahip olduğumuz formların çoğunu üstlenmesine rağmen, özellikle farklı biçimler de edinmişti. Siyahi deneyimin medyada kültürde temsil edilme biçimleri açısından bakıldığında, elbette, ırkçılığın başka yerlerde, yabancı bir kültüre ve yerli halklardan daha az medeni olan halklara, bir halkın sahip olduğu tüm çağrışımları taşır, ırk, renk ve bazen de genetik kalıtımla tanımlanan doğa düzeninde bir şekilde daha düşük oldukları için kültür düzeninde daha alt sıralarda yer alırlar.

Ancak bu dönemde Britanya'da ortaya çıkan ve o zamandan beri İngiliz kültüründe alanı tanımlamaya başlayan yeni ırkçılık biçimlerinde, bu eski biçimler yalnızca yeni bir kültürel ırkçılık biçimi diyebileceğimiz şey tarafından güçlü bir şekilde dönüştürüldü ırkçılık. Yani kültürdeki, yaşam tarzlarındaki, inanç sistemlerindeki, etnik kimlikteki ve gelenekteki farklılıklar, özellikle genetik veya biyolojik ırkçılık biçimlerine kadar izlenebilecek her şeyden daha önemli değil. Ve burada görülen şey, ırkçılığın, belirli bir biçimle yeni ilişkiler kurmanın, siyahların kim olmadığı konusunda savunmacı ve kuşatılmış bir tartışma biçiminin varlığı mıdır?

1 Karanlığın Yüreği olarak dilimize çevrilen bu eser, Polonya asıllı İngiliz romancı Joseph Conrad'ın 1899 yılında yayınlanan romanıdır. Bu eser, Afrika içinde Belçikalı bir ticaret şirketi için görev yapan bir feribot kaptanını ve yaşadıklarını anlatır.

Peki İngilizler kim? Bu, İngiliz kültürünün tam kalbine ve merkezine giden bir soru. Ve size kültürel ırkçılık dediğim şeye bir örnek verebilirim. İki yıl önce, New Yorkshire, Dewsbury'deki bir okuldaki beyaz ebeveynler, çocuklarını siyahların çoğunlukta olduğu bir devlet okulundan aldı. Bunu yapmalarına gerekçe olarak gösterdiklerini söyledikleri şeylerden biri de çocuklarının Hristiyan eğitimi almasını istemeleriydi. Daha sonra kendileri de inançlı Hristiyanlar olmadıklarını eklediler. Ancak Hristiyanlığı İngiliz kültürel mirasının önemli bir parçası olarak görüyorlardı. Bu dini, Anglikan Kilisesi'ni, dana rosto ve Yorkshire pudingi gibi İngiliz yaşam tarzının bir parçası olarak tanımlıyorlardı.

İrk ve Kültürel Çalışmalar: Temsil ve Sessizlik

HALL: İrk, etnik ve ırkçılığın bu yeni tezahürlerinin kitle iletişim araçlarında şekillendiği ve temsil edildiği birçok farklı yolu nasıl inceleyeceğiz, Kültür Araştırmaları Merkezi'nde karşımıza çıkan sorunlardan biriydi. İngiliz kültüründe ırkın daha derin tarihsel izleri nasıl gün ışığına çıkarılırdı?

Bizim için esas olarak mevcut olan, bu sorunlarla bizden çok daha önce karşılaşılan toplumlardan ödünç alınan, başka iletişim araştırmalarında geliştirilen modellerdi. Ve kültürel çalışmalar hem o zaman hem şimdi uygun olduğu gibi bu modelleri deyim yerindeyse yalayıp yuttu. Bizler kitle iletişim araçlarında ırk ve etnik kökenin olumsuz imajına karşı; İngiliz tarihinin merkezi bir parçası olan siyahilere ilişkin medya açıklamaların yokluğuna karşı; siyahların tarihini, yaşamını ve kültürünü temsil etmenin çok basitleştirilmiş ve kısaltılmış halinin kitle iletişim araçlarıyla devamlı tekrarına karşı ve ırksal sınıflaştırmanın doğasına karşı uyarıldık.

Bunlar, erken aşamada bizim için çok büyük önem taşıyan belirli analiz ve çalışma yöntemlerini edinmemizi sağladı. Vurgulamak istediğim nokta; ırk ve ırkçılık sorunlarına ilişkin kendi anlayışım ve çalışmam, kültürel çalışmalar alanındaki gelişmeler doğrultusunda sonradan dönüştürüldüğü şekillerde karşımıza çıkıyor. Burada sadece küçük imalarda bulunabiliyorum. Fakat bunu, en sonunda bahsettiğim ana noktama geri dönmek için yaptığımı belirtmek isterim. Örneğin; medyanın ırkı nasıl inşa ettiğini ve nasıl temsil ettiğini anlama biçimimizdeki değişime değineceğim.

İlk aşamadaki yaklaşım, medya temsillerinin doğruluğu hakkında sorular sormamıza neden oldu. Medyanın, kendi dışında var olan bir gerçekliğe tutulan çarpıtıcı bir ayna gibi basitçe çarpıtıp çarpıtmadığını öğrenmek istedik. Fakat kültürel çalışmaların anlamama yardımcı olduğu şey, medyanın kendi yansıttığı şeylerin oluşumunda rol oynadığıdır. Orada temsil söylemlerinden bağımsız olarak var olan bir dış dünya yoktur; fakat orada var olan da, kısmen nasıl temsil edildiğiyle oluşturulmuştur.

Herhangi bir toplumda ırkın gerçekliği, medyanın yaratmış olduğu bir tabire karşılık gelir. Nihayetinde öncesinde bahsettiğim gibi, deneyimin çarpıtılması ve basitleştirilmesine karşı bizim yapmamız gereken şu: İnsanların ırk hakkında yalnızca söylediklerine değil;

aynı zamanda İngiltere'deki büyük yetersiz ifade toplumuna, insanların ırk hakkında hiçbir şekilde söyleyemediklerine de dikkat etmeyi öğreten bir metodoloji geliştirmek. Bize bir şeyler söyleyen, sessizliğin kendisidir. Sessizlik; orada olmayan, görünmeyen, herhangi bir çerçeveye konulamayan, görünürde söylenemeyendir.

Gördüğünüz üzere, eğer öğrenmek isterseniz içerik analizi size ne öğretebilir? Bu noktada, herhangi bir birikimi yokmuş gibi görünen toplumların yalnızca saf ya da yalnızca saf görünmez formda olup olmadığı sorması gereken sorulardan biridir. Sözcüksel öğeleri, eğer oradalarsa sayabilirsiniz; fakat bir toplumu ve kültürünü semptomatik olarak gerçekten okumak istiyorsanız, farklı bir yaklaşıma ihtiyacınız vardır. Ve yapmayı öğrenmeye başlamamız gereken şey gerçekten de buydu. Keşfimiz için işe yarayan ırkçılığın mantığı karşısında bu durum, her şeyden çok Freud'un rüya çalışmasına benziyordu.

İrkçilik; kendini yer değiştirme yoluyla, inkar yoluyla ve aynı anda iki zıt şeyi söyleme kapasitesi yoluyla ifade eder. Bu ifadelerde konuşulamayan içerikler, herhangi bir kültürün bastırılmış birikimlerinden söz eden yüzeysel imgeler yer alır. Hikayesinin merkezinde irksal masküleniteyi hem eşleştirip hem de birleştiren "Hill Street Blues" veya "Miami Vice" gibi popüler bir televizyon programını her izlediğimde, kendimi çimdiklemek ve bu anlatıların Amerikan şehirlerindeki ırk ilişkilerinin gerçek durumunun bir şekilde çarpıtılmış bir yansıması olmadığını kendime hatırlatmak zorunda kalırım.

Tüm bunlar, Levi-Strauss'un bize mitlerin yaptığını söylediğinden çok daha fazla işlev görüyorlar. Mitler, gerçek hayatta çözülemeyen şeylerin çözümünü anlatı biçiminde temsil ederler. Mitlerin bize anlattığı, bir kültürün hayalindeki hayat olan "rüya yaşamı"dır. Fakat bir kültürün rüya yaşamına özel bir erişim elde etmek için, anlatının gerçek hayatta oynadığı karmaşık yolların kilidini nasıl açacağınızı bilmeniz iyi olacaktır. Bir toplumun zihninde sürekli olarak mekanı, kimlikleri, deneyimleri, içinde yaşayan farklı halkların tarihlerini inşa eden bu popüler anlatılardan herhangi birine baktığınızda; ırkçılığın doğasının karmaşıklığının hemen farkına varırsınız.

Tabii ki ırkçılığın bir yönü de, kesinlikle Maniheist zıtlıklardan oluşan bir dünyayı işgal etmesidir: Onlar ve biz, ilkel ve uygar, aydınlık ve karanlık, siyah ve beyaz gibi bir sembolik evrenlerden bahsetmekteyim. Fakat bir kez bu basit mantık analiz edildiğinde veya tanımlandığında, gördüğünüz üzere hepsi çok basit görünüyor. Bu zıtlıklarla savaşılabiliyorsunuz, fakat bir ömür boyunca bu zıtlıklarla çalışamazsınız. Artık bu zıtlıklar, üzerlerinde zaman harcamak için neredeyse fazla açık bir biçimde anlaşılabilir. Söylediği her şeyi iyi ve kötü diye ayırmakta kesinlikle ısrar eden bir dünya hakkında başka bir kitap yazmak biraz zaman kaybı olacaktır.

Şimdiki düşüncelerim, bir yüksek lisans öğrencisinin popüler ırk anlatılarını incelemek için enstitüye geldiğinde bana söylediklerinden tamamen farklı olurdu. Ve iki yıl sonra o öğrenci bana şunları söyledi: "Tıpkı dediğiniz gibi bu konuda her şey çok açık, söylenecek başka hiçbir şey yok. Bunun ırkçı bir metin olduğunu söyledikten sonra gelecek olan sonraki

kitap bölümleri ne işe yarar? Sadece aynı şeyi tekrar tekrar söylemekten ibaret bir metin ortaya çıkar”. Şimdi olsa ona o zaman verdiğim tavsiyeden çok farklı tavsiyelerde bulunacaktım. Yüzeysel kanıtların aksine, ırkçılığın yapısı ve dinamikleri hakkında basit bir şey yoktur.

Yeni Bir Irk Anlayışı: Bastırılanın Dönüşü

HALL: Şu anki kanaatim, ırk meselesinin yapılarını ve mekanizmalarını doğru bir şekilde anlamamın yalnızca başlangıcında olduğumuzdur. Ve asıl mesele budur. Çünkü ırk konusunun görünüşteki basitlikleri ve katılıkları, ırkla ilgili semptomatik olarak önemli olan şeylerdir. Karmaşıklığının ipucu olan ise ırk meselesinin katılığıdır. Evreni iki büyük karşıt parçaya ayırma kapasitesiyse; sabitlenmeyi ve düzeltilmeyi her zaman reddeden duyguların, tutumların, inançların ve kavramların karmaşıklığını maskeleymektedir. Bir bilgi ve temsil yapısı olarak ırkçılığın büyük bölünmeleri de şimdi; bana öyle geliyor ki, derin bir savunma sistemidir. Bu savunma sisteminde; bu temsil sistemi tarafından ehlileştirilmeyi ve kapsanmayı reddeden bir şeyin etrafındaki dışavurumlar, siperler ve savunma pozisyonları yer alır. Tüm bu sembolik enerji ve anlatı enerjisinin yanı sıra bizi burada, diğerlerini orada güvence altına almak; herkesi belirlenmiş tür yerine sabitlemek için çalışmak; tarihlerimizin gerçekte ne kadar derinden iç içe geçtiğini ve birbirine nüfuz ettiğini ispatlamanın bir yoludur. Öteki yol ise, kendi kimlik duygumuz için ne kadar gerekli olduğudur. Hakim sömürgeci emperyalist güç bile karşısındakinin kim ve ne olduğunu biliyorsa ve yalnızca bir başkasının ötekini inşası içerisindeyse kendi egemenlik gücünün hazzını yaşayabiliyor.

İkisi aynı madalyonun iki farklı yüzüdür. Ve öteki dışarıda değil, buradadır. Dışarıda değil, içeridedir. Ve bu alandaki en şaşırtıcı, en sarsıcı, en önemli kitaplardan biri olan Frantz Fanon’ın “Black Skin, White Masks” kitabının derin, çok derin, ana fikri budur. “Ötekinin hareketi, tavırları, bakışları; kimyasal bir çözeltinin bir boyayla sabitlenmesi gibi beni oraya sabitledi. Kızdım. Bir açıklama istedim. Hiçbir şey olmadı. Parçalandım ve şimdi parçalar, başka bir ben tarafından bir araya getirildi.” Burada, ırksal klişeleştirmenin karakteristiği olan yönlendirilmiş şiddet ve saldırganlık mekanizmalarına ek olarak tükürme, yansıma, savunma ve inkar mekanizmaları gibi başka şeyler olduğunu görüyorsunuz.

Bir kültürün sembolik ekonomisi aracılığıyla farklı olan her şeyi bastırma ve kontrol etme girişimi söz konudur. Bunun devamında tehlike, farklılığın temsil ettiği tehdit, reddetme, bastırma, düzeltme, kontrol edebilmeniz için farklı olan hakkında her şeyi bilme girişimi beraberinde gelir. Farklı olanı iktidar uygulamasının bir nesnesi haline getirmek ve ötekini sembolik olarak evrenin uzak köşelerine atmak için tüm bu mekanizmalar hayata geçirilir. Ve sonrasında kovulanların gizli geri dönüşü, güvende olduklarını düşünenlerin hayallerini bozmak için geri dönmeye devam ediyor. İrkçi temsilde örtük olarak bulunan şiddet, saldırganlık ve nefret inkar edilemez; fakat ırkçı temsilin çift taraflı doğası, derin çelişkileri hakkında henüz çok az şey anlıyoruz. Tıpkı Batı kültürlerinde olduğu gibi, kadınların temsili şu anda bölünmüş bir biçimde ortaya çıkmış vaziyettedir: iyi kız ve kötü kız, iyi anne ve kötü anne, Bakire Meryem ve fahişe...

Dolayısıyla siyahların temsilleri farklı zamanlarda bu bölünmüş ikili yapıyı sergilemeye devam ediyor. Sadık, bağımlı, çocuksu siyahlar; aynı anda öngörülemez ve güvenilmezdir. Arkanızı döndüğünüz anda kötüleşebilir, ihanet planları yapabilirler. Ve sonsuz bir iyiliğin nesnesi olmalarına rağmen açıklanamaz bir şekilde, “Özgürlük Yolu” boyunca bizden kaçmak için verilen özgürlüğe dayanan bir toplumda bulunmaktalar.

Ya da Kutsal Topraklar hakkında şarkılar söyleyerek kendisini Hristiyan olarak adlandıran bir toplumun içerisinde, olmaları gerektiği yerde olmayacaklar. Ve bu temsillerin yanında, ilkel siyahları çağırmadan asaleti, doğal haysiyeti veya fiziksel zarafeti temsil edemeyecek gibi görünen bir söylem vardır. Tıpkı modern reklamcılık söyleminde olduğu gibi; gerçekte borçlarla, açlıkla ve yetersiz beslenmeyle perişan olan tropikal bölge halkı; erotik, zamanını iyi geçiren, zevk düşkünü, oyuncu bir ayrıcalıklı temsil haline getirildi.

Yaşlanan herhangi bir şefin ilkel soyluluğu ya da yerlilerin ritmik gücü; aynı anda bir nostaljiyi, medeni toplumda bir masumiyet arzusunu ve görünürde medeni toplumlar tarafından bedenini kaybedilen erotik bir gücünü ifade eder. Aynı zamanda, uygarlığın kalbinde tekrar karanlık bir vahşet tarafından istila edilme korkusunu temsil eder. Irkçılığın bu ikili sözdizimi, ikisini birbirinden ayrı düşünmek mümkün değildir, kitle iletişim araçlarındaki eski görüntülerle ilişkilendirebileceğimiz bir şeydir. Fakat kitle iletişim araçlarıyla ilgili sorun, eski filmlerin yapılmaya devam etmesidir. Ve bu sebeple eski tipler, eski dilemma ve eski çelişki; yarının televizyon ekranlarında boy göstermeye devam ediyor. Günümüzün huzursuz yerli orduları hala hayatta. Yaşam koşulları gayet iyi vaziyette olmak üzere, gerilla orduları ve özgürlük savaşçıları olarak Angola veya Namibya çalılıklarında yaşıyorlar.

Siyahlar; hala herhangi bir New York polisiye dizisindeki en ürkütücü, en iyi giyimli dolandırıcılar ya da polisler olarak karşımıza çıkmakta. Onlar, Starsky ve Hutch'ı uyuşturucuyla boğuşan gettoya bağlayan, ayakları yere basan, çılgınca konuşan havalı adamlardır. Başka türlü nasıl olabilirdi ki? Romanlarda geçen entrikacı kötü tiplerle her şeye sızranmış durumda. Cinsel açıdan ulaşılabilir melezi köle kız, nefes kesici görüntüsüyle egzotik bir televizyon setinde ya da bir dergi kapağında boy gösteriyor. Tabii şüphesiz, aynı zamanda payetli bir elbisenin içerisinde çok hırslı bir arzunun ve hayranlığın da merkezi. İlkelcilik, vahşet, kurnazlık ve güvenilmezlik; her an ısırmaya hazır şekilde ortaya çıkmayı bekliyor.

Medeniyetin alaşağı edilmesini kurnazca planlayan ve dünyanın dört bir yanındaki siyah siyasi liderlerin ya da getto suçlularının yüzünde bu durumu hala görebilirsiniz. Beyazların ülkesi olarak tabir edebileceğimiz eski ülke, İngiliz televizyonunda tüm nostaljik belgesellerin konusu olmaya devam ediyor. Savaş öncesi Malezya, Sri Lanka, eski Rodezya; bugüne kadar kendilerinden yalnızca güvenilir birer hizmetkar olmaları beklenen kabile insanlarının, Outback'te vatana ihanet planları yaptığı ve ZAPU veya ANC'ye katılmanın bir yolunu aradığı Güney Afrika bozkırlarından ibaret.

Eğer günümüzde karmaşık yapısı ve dinamikleriyle ırkçılık konusuna bakarsanız; ırkçılığın her şeyden önce karşımıza bir soru, bir ilke ve bize öğretmek istediği bir ders olarak var olduğunu görürsünüz. Bu, farklılıklarla yaşamının ürkütücü içsel korkusudur. Farklılığın ve gücün ölümcül bir birlikteliği sonucu ortaya çıkar. Ve bu anlamda kültürel çalışmaların toplumları harekete geçirmede yapması gereken en önemli iş; yaşadığımız hayatların ve içinde yaşadığımız toplumların farklılıklarla yaşama anlayışlarında ve kapasitelerinde, içten ve derinden insanlık dışı kılınan şeyleri anlamak; bu mesajı aydın kesime ve akademisyenlere olduğu kadar toplumun geri kesimine de anlatmaya devam etmektir. Ben de bu doğrultuda; nesnel yorumu, analizi, keşfetme tutkusunu, kendini adama inancını ve arzusunu, daha önceden bilinmeyen bilginin üretimini; kendi entelektüel hayatımda hep bir arada tutmaya çalıştım. Fakat öteki taraftan; aranan hiçbir entelektüel değer ve 21. yüzyıl karşısında başını dik tutmak isteyen hiçbir üniversitenin, tarafsız bakış açısını dünyamızı kuşatan ırk ve etnik sorunlardan uzaklaştıramayacağına inanıyorum.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Çalışma Konsepti/Tasarım- N.S.Y., İ.G.; Veri Toplama- N.S.Y., İ.G.; Veri Analizi/Yorumlama- N.S.Y., İ.G.; Yazı Taslağı- N.S.Y., İ.G.; İçeriğin Eleştirel İncelemesi- N.S.Y., İ.G.; Son Onay ve Sorumluluk- N.S.Y., İ.G.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Conception/Design of Study- N.S.Y., İ.G.; Data Acquisition- N.S.Y., İ.G.; Data Analysis/ Interpretation- N.S.Y., İ.G.; Drafting Manuscript- N.S.Y., İ.G.; Critical Revision of Manuscript- N.S.Y., İ.G.; Final Approval and Accountability- N.S.Y., İ.G.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The authors declared that this study has received no grant support.
